

STANOWISKO nr 1/2019
Konwentu Wójtów Gmin Wiejskich
Województwa Kujawsko-Pomorskiego
z 25 lutego 2019 r.

w sprawie usuwania wyrobów zawierających azbest

Zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8 poz. 31), instalacje lub urządzenia zawierające azbest oczyszcza się przez usunięcie wyrobów zawierających azbest lub ich wymianę na bezazbestowe w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi w terminie do dnia 31 grudnia 2032 r. Również wyroby azbestowe mogą być użytkowane tylko do tego terminu, pod warunkiem ich wykorzystywania w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi.

Szacuje się, że w Polsce średnia ilość azbestu przypadająca na 1 województwo wynosi 1 milion ton, a na cały kraj przypada około 16 milionów Mg tego typu odpadów. Około 67 % zinwentaryzowanych płyt azbestowo – cementowych znajduje się na terenach wiejskich.

Obserwując tempo usuwania wyrobów azbestowych z poszczególnych nieruchomości zakładać możemy z całą pewnością, że proces oczyszczania kraju z azbestu nie zostanie zakończony do roku 2032. Analiza ilości wyrobów usuwanych w poszczególnych latach pozwala wnioskować, że proces ten może trwać do roku 2050, a według spekulacji ekologów nawet do roku 2084. Z kolei, jak szacuje Najwyższa Izba Kontroli, przy dotychczasowym tempie usuwania wyrobów zawierających azbest, prace te będą trwały około 200 lat.

Głównymi przyczynami zbyt wolnego usuwania wyrobów zawierających azbest są wysokie koszty związane z wymianą wyrobów azbestowych na inne – nieszkodliwe dla ludzi i środowiska. Posiadacze tego typu wyrobów mają świadomość jego szkodliwości, jednak z uwagi na wysokie koszty jego wymiany, nie przystępują do ich usuwania.

W latach 2011 – 2016 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu wspólnie z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie w 100 % pokrywały koszty związane z demontażem, transportem i utylizacją odpadów zawierających azbest, w szczególności na posesjach stanowiących własność osób fizycznych. Jednakże same koszty związane z usuwaniem azbestu stanowią zazwyczaj 10 % - 12 % wartości całej inwestycji.

W latach 2017 – 2018 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu wspólnie z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie udzielali dotacji na prace związane z demontażem, transportem i utylizacją odpadów

zwierających azbest już w wysokości 70 %. Koniecznym wówczas było pokrycie 30 % kosztów związanych z realizacją tych zadań ze środków budżetów własnych JST lub też ze środków osób fizycznych, biorących udział w realizacji projektu, z uwagi na brak innego podmiotu dotującego tego typu zadania.

Ogłoszony przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu w dniu 29 stycznia 2019 r. Program Priorytetowy Azbest 2019 r diametralnie zmienia obowiązujące dotychczas zasady udzielania dotacji na realizację zadań związanych z demontażem, transportem i utylizacją odpadów zawierających azbest. Zgodnie z przedstawionym regulaminem udzielania dotacji, jednym z załączników do wniosku jest umowa z wykonawcą zawarta na realizację zadania. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tj. Dz. U. z 2017, poz. 2077 ze zm.), niedopuszczalne jest zawieranie umów, na realizację których nie zostały zabezpieczone środki w budżecie gminy. Zatem, przed wyborem wykonawcy oraz zawarciem umów z Beneficjentami zadania, jak i Wojewódzkim Funduszem, zabezpieczenie środków własnych na realizację całego zadania jest obligatoryjne. Złożenie do WFOŚiGW wniosku o dofinansowanie nie jest jednoznaczne z przyznaniem dofinansowania, gdyż sama alokacja środków zabezpieczona na realizację tego programu (2 mln złotych) jest o ponad połowę niższa niż wydatkowana w roku 2018 kwota przyznanych dotacji. Jak czytamy na stronach WFOŚiGW w Toruniu w 2018 r. 135 gmin otrzymało wsparcie w wysokości 4,4 mln złotych. Z powyższych danych wynika, że prawie wszystkie samorządy z terenu województwa kujawsko – pomorskiego realizują zadania z zakresu demontażu, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest. W przypadku wykorzystania limitu środków przeznaczonych na realizację programu, część samorządów pozostałaby bez źródła dofinansowania, posiadając zawartą z wykonawcą umowę na realizację zadania, czego konsekwencją będzie pokrycie zobowiązań wynikających z zawartej umowy w wysokości 100 % ze środków własnych JST.

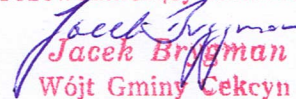
Zmiana poziomu dofinansowania z 70 % do 50 % jest dla nas wysoce niezrozumiała. Biorąc pod uwagę ilość wyrobów azbestowych i ich szkodliwość dla zdrowia, obniżenie poziomu dofinansowania budzi nasz uzasadniony niepokój. Pozostało zaledwie 13 lat na usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu całego kraju, a nie zostały wypracowane w tym zakresie efektywne zasady finansowania, czy to z budżetu państwa lub z funduszy ochrony środowiska. Dofinansowanie wymiany wyrobów zawierających azbest dla osób fizycznych, w naszej opinii powinny pokrywać w 100 % koszty demontażu, transport i utylizację tych materiałów, ale również częściowo winien być rekompensowany koszt zakupu i położenia nowych pokryć dachowych. Należy zauważyć, iż największa ilość pokryć dachowych zawierających azbest znajduje się na obszarach wiejskich, ze względu na występowanie dużych połaci dachowych stodół i budynków gospodarskich. Potwierdzone szkodliwe i rakotwórcze działanie azbestu dla zdrowia człowieka w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe zostało udowodnione

w okresie jego największej przemysłowej eksploatacji (lata 1975-1985) i spowodowało stopniowe wprowadzanie przez poszczególne państwa odpowiednich przepisów i ograniczeń w jego stosowaniu, jednak w Polsce materiały budowlane zawierające azbesty były bardzo popularne i produkowane przez podmioty, będące w zarządzie Skarbu Państwa i niejako przez państwo polecane jako bezpieczne. Stąd też uważamy, że Państwo Polskie winno wykazać się większą inicjatywą pomocy wobec swoich obywateli w zakresie wymiany niebezpiecznych wyrobów.

Reasumując powyższe wnioskujemy o zmianę zasad udzielania dotacji na usuwanie wyrobów zawierających azbest w 2019 r. oraz ponownie wnioskujemy o konieczność wypracowanie konkretnych zasad finansowania, głównie dla osób fizycznych, kosztów wymiany wyrobów niebezpiecznych zawierających azbest, które będą pokrywały w 100 % koszty demontażu, transport i utylizacji tych materiałów, ale również częściowo pokryją koszty zakupu i położenia nowych pokryć dachowych, co jest jedyną drogą do efektywnego pozbycia się wyrobów azbestowych z naszych wsi i miast.

Biorąc pod uwagę znaczenie problemu dla gmin, z uwagi na nierozpoczęty jeszcze nabór wniosków w tegorocznej edycji Programu Priorytetowego „Azbest 2019” przez WFOŚiGW w Toruniu, wnioskujemy o potraktowanie sprawy jako pilnej oraz umożliwienie przeprowadzenia nam zadań wynikających z „Programu Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009-2032 r.” w możliwie najbardziej optymalnym dla mieszkańców zakresie.

Przewodniczący Konwentu

Jacek Brygman
Wójt Gminy Cekcyn

Otrzymują:

1. Pan Mateusz Morawiecki – Premier RP
2. Pan Henryk Kowalczyk – Minister Środowiska
3. Pan Stanisław Gawłowski – Przewodniczący Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
4. Pan Kazimierz Kujda – Prezes NFOŚiGW w Warszawie
5. Pan Ireneusz Stachowiak – Prezes WFOŚiGW w Toruniu
6. Pan Mikołaj Bogdanowicz – Wojewoda Kujawsko – Pomorski
7. Pan Marek Olszewski – Przewodniczący Związku Gmin Wiejskich RP
8. Wójtowie i Burmistrzowie Gmin Wiejskich Województwa Kujawsko-Pomorskiego